

**Звіт про громадське обговорення проєкту стандарту вищої освіти
третього (освітнього-наукового) рівня зі спеціальності
Е1 Біологія та біохімія**

1. Найменування органу виконавчої влади, який проводив обговорення:
Міністерство освіти і науки України.

2. Зміст питання або назва проєкту документу, що виносилися на обговорення:

Проєкт стандарту вищої освіти України третього (освітнього-наукового) рівня зі спеціальності *Біологія та біохімія* (далі – проєкт Стандарту).

Розроблення стандартів передбачено статтею 10 Закону України «Про вищу освіту».

Стандарт вищої освіти – це сукупність вимог до освітніх програм вищої освіти, які є спільними для всіх освітніх програм у межах певного рівня вищої освіти та спеціальності.

Стандарти вищої освіти розробляються для кожного рівня вищої освіти в межах кожної спеціальності відповідно до Національної рамки кваліфікацій і використовуються для визначення та оцінювання якості вищої освіти та результатів освітньої діяльності закладів вищої освіти (наукових установ), результатів навчання за відповідними спеціальностями.

Громадське обговорення проведено у формі електронних консультацій. Проєкт Стандарту було розміщено 11 червня 2026 року на офіційному вебсайті Міністерства освіти і науки України за посиланням: <https://mon.gov.ua/news/mon-nauky-proponuie-do-hromadskoho-obhovorennia-proiektu-standartiv-vyshchoi-osvity-pershoho-bakalavrskoho-ta-druhoho-mahisterskoho-rivniv-zi-spetsialnosti-e1-biologiia-ta-biokhimiia?v=6a981358aa204>

Зауваження та пропозиції до проєкту Стандарту приймалися до 26 червня 2026 року на електронну адресу: standards.vo@mon.gov.ua

<i>Суть зауваження і ким надано</i>	<i>Враховано / не враховано / враховано частково (вказати підстави не врахування або, якщо це часткове врахування якихось пропозицій вказати, яка саме пропозиція врахована, а яка ні, і чому)</i>
ЗК1–ЗК2 (володіння мовами) (1) Виглядає дивною вимога тільки "спілкуватись з професійних питань" українською мовою. Очевидно, що на рівні бакалавра і вище необхідно вільно володіти українською мовою (а не тільки	(1) не враховано, в ЗК1 чітко зазначено, що для спеціальності Е1 Біологія та біохімія важливою є компетентність спілкування саме професійною мовою, яку заклад освіти може перевірити відповідними результатами навчання;

спілкуватись) і не тільки з професійних питань (2) Є сумніви в тому, що заклади вищої освіти (можливо, за деякими виключеннями) будуть у змозі провести легітимну сертифікацію рівнів володіння іноземною мовою (B1, B2 тощо) або навіть чітко визначити, якому рівню CEFR відповідає рівень знань здобувача освіти (3) Професійна діяльність за спеціальністю "Біологія та біохімія" є просто неможливою без знання англійської мови – саме англійської, а не будь-якої іншої іноземної (<i>Андрій Сиволоб, професор кафедри біохімії ННЦ "Інститут біології та медицини" Київського національного університету імені Тараса Шевченка д.б.н., професор</i>) АНАЛОГІЧНЕ ЗАУВАЖЕННЯ: Визначити в Стандартах вимоги до контролюючих заходів та виконавців оцінки рівня володіння іноземною мовою або прибрати вказівку на B1 та B2 (<i>пропозиція біологічного факультету Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна</i>)	(2 та 3, а також аналогічні зауваження ХНУ імені В.Н. Каразіна) враховано, формулювання ЗК2 із урахуванням зауважень наступне: «Здатність вільно спілкуватися з питань професійної наукової діяльності англійською мовою усно і письмово (для осіб з порушеннями зору, слуху, мовлення відповідні вимоги застосовуються з урахуванням можливостей таких осіб)»
ЗК3 Підготовка спеціалістів за спеціальністю "Біологія та біохімія" не передбачає отримання ними "інженерних" знань. Крім того, застосовувати знання можна просто у суспільному житті, а не в "участі" у ньому (<i>Андрій Сиволоб, професор кафедри біохімії ННЦ "Інститут біології та медицини" Київського</i>	Враховано, формулювання ЗК3 із урахуванням зауважень наступне: «Здатність застосовувати наукові, зокрема, математичні й технологічні знання та/або методи у професійній дослідницькій та/або інноваційній діяльності та/або суспільному житті»

<i>національного університету імені Тараса Шевченка д.б.н., професор)</i> АНАЛОГІЧНЕ ЗАУВАЖЕННЯ: Формулювання "ЗК 3", де йдеться про здатність застосовувати інженерні та технологічні знання та методи, певним чином протирічить "Опису предметної області", а саме пункту «Виключення (дискусійні предметні області, що зараховуються до інших спеціальностей)» (Віктор Мартинюк, професор ННЦ "Інститут біології та медицини" Київського національного університету імені Тараса Шевченка д.б.н., професор, гарант програми)	
ЗК 4 Незрозуміло, про який захист і якої інформації йдеться. Захист цифрової інформації є компетентністю для ІТ-спеціалістів, а не для фахівців в області біології та біохімії (Андрій Сиволоб, професор кафедри біохімії ННЦ "Інститут біології та медицини" Київського національного університету імені Тараса Шевченка д.б.н., професор)	Не враховано, базові принципи захисту інформації (особистої чи наукової, в тому числі інтелектуальної власності) в професійній та науковій/дослідницькій діяльності повинні забезпечуватися (і забезпечуються) ЗВО на третьому рівні ВО
ЗК5 На мій погляд, формулювання потребують невеличкого редагування. <i>Доктор філософії:</i> ЗК5. Здатність до саморозвитку, підтримки власного фізичного і психічного здоров'я, ефективного керування часом та інформацією, конструктивної співпраці та вирішення конфліктів у колективі, зокрема в інклюзивному та підтримуючому контексті, участі у суспільному житті, здобуття нових наукових кваліфікацій. (Андрій Сиволоб, професор кафедри біохімії ННЦ "Інститут біології та медицини" Київського	Враховано, формулювання ЗК5 із урахуванням зауважень наступне: «Здатність до саморозвитку, підтримки власного фізичного і психічного здоров'я, ефективного керування часом та інформацією, конструктивної співпраці та вирішення конфліктів у колективі, зокрема в інклюзивному та підтримуючому контексті, участі у суспільному житті, здобуття нових наукових кваліфікацій»

<i>національного університету імені Тараса Шевченка д.б.н., професор)</i>	
Пункт про національний спротив і захист Вітчизни не викликає питань для бакалаврів, але для магістрів і, особливо, для докторів філософії незрозуміло, які освітні компоненти мають забезпечувати набуття такої компетентності. Крім того, якщо вона вже отримана бакалаврами, що тут може бути додано на наступних рівнях? <i>(Андрій Сиволоб, професор кафедри біохімії ННЦ "Інститут біології та медицини" Київського національного університету імені Тараса Шевченка д.б.н., професор)</i> АНАЛОГІЧНЕ ЗАУВАЖЕННЯ: Зауваження, питання і пропозиціями по "ЗК 6", а саме, у бакалавраті передбачається окремий обов'язковий курс на кшталт «Основи національного спротиву» і, ймовірно, якесь розширення і продовження до цього курсу буде передбачено під час навчання в магістратурі. Тобто вступники в аспірантуру вже будуть володіти базовими знаннями, навичками та вміннями щодо організації національного спротиву і захисту Вітчизни. Виникає питання про те, а що що нового можуть доктори філософії, вивчаючи такий курс ще і аспірантурі? Чи тут маєтись на увазі обов'язкова військова підготовка протягом аспірантури з подальшим статусом випускників як військовозобов'язаних? Такий статус не передбачається, і при бажанні підкреслити важливість питань національного спротиву і захисту Вітчизни у Стандарті, можливо, варто це записати у іншому форматі, наприклад у такому: «Здатність професійно та ефективно здійснювати наукову діяльність і	Перелік загальних компетентностей (ЗК) був запропонований Міністерством освіти України, адаптація формулювань ЗК щодо особливостей предметної області можлива (що і було зроблено для ряду ЗК), але у даному випадку рішення залишається за МОН України. Ми погоджуємося із пропозицією щодо перегляду цієї ЗК, враховуючи те, що необхідні компетентності мають бути сформованими під час навчання в бакалавраті

реалізовувати свої права та обов'язки як члена суспільства у складному, динамічному геополітичному середовищі на засадах верховенства права, прав і свобод людини та усвідомлення цінностей вільного, демократичного й інклюзивного суспільства; критично аналізувати формування та трансформацію стратегічних наукових, соціокультурних наративів, соціально-економічних і політичних інтересів держави задля зміцнення національної стійкості, усвідомлюючи власну державницьку роль і громадянську місію науковця в умовах глобального розвитку та викликів сучасного світу». Ця загальна компетентність може бути забезпечена, наприклад, в рамках такого обов'язкового освітнього компонента як "Філософія науки та інновацій", що тривалий час викладається у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка (<i>Віктор Мартинюк, професор ННЦ "Інститут біології та медицини" Київського національного університету імені Тараса Шевченка д.б.н., професор, гарант програми</i>)	
У таблиці II "Загальна характеристика" останній пункт викласти у такій редакції: "Працевлаштування в науково-дослідних та освітніх установах, медичних, ветеринарних, діагностичних, фітосанітарних та біологічних лабораторіях різного профілю, на фармацевтичних та харчових підприємствах, у сфері агропромислового комплексу, а також у природоохоронних організаціях, біотехнологічних компаніях, установах системи громадського здоров'я, центрах контролю якості та сертифікації продукції, екологічного моніторингу й	Враховано, закінчення пункту сформульовано у наступний спосіб: "..., у міжнародних організаціях та проєктах у галузі біології та біохімії, а також у суміжних наукових та технологічних сферах діяльності"

аудиту, криміналістичних лабораторіях, у сфері біоінформатики та аналізу даних, у стартапах і R&D-підрозділах, пов'язаних із розробленням фармакологічних та біопрепаратів, вакцин, ферментів і біоматеріалів, а також у міжнародних організаціях та проєктах у галузі біології та біохімії, а також суміжних наукових та технологічних сферах діяльності" <i>(Віктор Мартинюк, професор ННЦ "Інститут біології та медицини" Київського національного університету імені Тараса Шевченка д.б.н., професор, гарант ОП)</i>	
Запропонована інша редакція Цілей навчання: Підготовка фахівців, здатних в рамках академічного та професійного контексту сприяти технологічному, суспільному чи культурному поступу в суспільстві, заснованому на знаннях в галузі біології та біохімії. <i>(Наталія Пастухова, к.б.н., доц., с.н.с. ДУ "Інститут харчової біотехнології та геноміки НАНУ)</i>	Не враховано, запропонована редакція нічим по суті не відрізняється від вихідної. При цьому важко погодитись із запропонованою формою: виходить так, що суспільство засноване на знаннях в галузі біології та біохімії. Перша ж частина запропонованого тексту ("Підготовка фахівців, здатних в рамках академічного та професійного контексту сприяти технологічному, суспільному чи культурному поступу") виглядає як набір слів, що здаються правильними, але нічого не відображають конкретно.
Розділ III. Запропоновано додати, що конкретний обсяг освітньої складової може визначати ЗВО у межах своєї автономії. <i>(Наталія Пастухова, к.б.н., доц., с.н.с. ДУ "Інститут харчової біотехнології та геноміки НАНУ)</i>	Враховано. Хоча запропонована роль ЗВО передбачалась за умовчанням, дійсно, варто її підкреслити. Останню фразу розділу III сформульовано у такий спосіб: "Обсяг освітньої складової освітньо-наукової програми підготовки доктора філософії встановлюється ЗВО в межах від 30 до 60 кредитів ЄКТС."
Запропоновано змінити формулювання розділу VI: Для здобуття третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти	Не враховано. Пропозиція нічого не змінює ані по суті, ані формально.

можуть вступати особи, які здобули освітній ступінь магістра (рівень НРК 7) або вище. <i>(Наталія Пастухова, к.б.н., доц., с.н.с. ДУ "Інститут харчової біотехнології та геноміки НАНУ)</i>	
Запропоновано переформулювати значну частину ЗК та змінити їхній порядок. <i>(Наталія Пастухова, к.б.н., доц., с.н.с. ДУ "Інститут харчової біотехнології та геноміки НАНУ)</i>	В цілому, запропоновані формулювання нічого не змінюють суттєво – а різних формулювань можна запропонувати безліч, як і порядкових номерів компетентностей. Крім того, у запропонованих текстах зустрічаються стилістичні негаразди ("Здатність опановувати ... знаннями"). Проте, пропозиції щодо нової редакції ЗК6 є аналогічними до запропонованих іншими колегами (див. вище).
Пропонується інше формулювання для СК4: Здатність розуміти особливості науково-педагогічної діяльності у закладах вищої освіти, при здійсненні професійної науково-педагогічної діяльності - застосовувати сучасні методології, методи та інструментарій педагогіки вищої школи. <i>(Наталія Пастухова, к.б.н., доц., с.н.с. ДУ "Інститут харчової біотехнології та геноміки НАНУ)</i>	Не враховано. Вихідне формулювання є більш компактным і при цьому вичерпним, запропоноване – нічого суттєвого не додає. Крім того, на третьому рівні ВО передбачено готувати фахівців, здатних не просто "розуміти особливості науково-педагогічної діяльності", а саме здійснювати таку діяльність.

3. Інформація про осіб, що взяли участь в обговоренні та надані пропозиції

5. Інформація про рішення, прийняті за результатами обговорення:

Під час доопрацювання проєкту Стандарту зауваження та пропозиції, отримані під час громадського обговорення, враховано частково.